

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ ФЕДЬКОВИЧА

ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ФІНАНСІВ І КРЕДИТУ

ТРАДИЦІЙНІ ТА ІННОВАЦІЙНІ НАПРЯМИ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ

Кваліфікаційна робота

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Виконав:

студент 4 курсу групи 472-3

денної форми навчання

спеціальності 072 «Фінанси, банківська
справа, страхування та фондовий ринок»

Колотило Максим Юрійович _____

Керівник:

Завідувач кафедри фінансів і кредиту

Харабара Віолетта Миколаївна _____

*До захисту допущено на засіданні кафедри
протокол № _____ від _____ червня 2026 р.*

*Завідувач кафедри фінансів і кредиту
_____ доц. Харабара В.М.*

АНОТАЦІЯ

Колотило М.Ю. Традиційні та інноваційні напрями банківського кредитування в Україні. Рукопис. Кваліфікаційна робота на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, Чернівці, 2026.

У кваліфікаційній роботі досліджено теоретичні та практичні аспекти традиційних і інноваційних напрямів банківського кредитування в Україні. Визначено сутність, принципи та функції банківського кредитування, охарактеризовано форми й види кредитування в банківській системі України. Проаналізовано сучасний стан банківського кредитування в Україні у 2023–2025 роках. Проведено оцінку розвитку традиційного кредитування банків України, визначено основні проблеми та тенденції функціонування кредитного ринку в сучасних умовах. Охарактеризовано інноваційні напрями розвитку банківського кредитування, зокрема цифрові технології та інноваційні кредитні продукти. Визначено перспективи розвитку інноваційного кредитування в Україні.

Ключові слова: банківське кредитування, кредитний ринок, банківська система, кредитні продукти, інноваційне кредитування, цифрові технології, FinTech, кредитна діяльність банків.

ABSTRACT

Kolotylo M.Yu. Traditional and Innovative Directions of Bank Lending in Ukraine. Manuscript. Qualification Thesis for obtaining the First (Bachelor's) Degree of Higher Education in Specialty 072 "Finance, Banking and Insurance". Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, 2026.

The qualification thesis examines the theoretical and practical aspects of traditional and innovative directions of bank lending in Ukraine. The essence, principles, and functions of bank lending are defined, and the forms and types of lending in Ukraine's banking system are characterized. The current state of bank lending in Ukraine during 2023–2025 is analyzed. An assessment of the development of traditional bank lending in Ukraine is conducted, and the main problems and trends in the functioning of the credit market under modern conditions are identified. Innovative directions of bank lending development are characterized, in particular, by digital technologies and innovative lending products. The prospects for the development of innovative lending in Ukraine are determined.

Keywords: bank lending, credit market, banking system, lending products, innovative lending, digital technologies, FinTech, banks' lending activities.

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання чужих ідей, результатів і текстів наукових досліджень має посилання на відповідне джерело.

_____ Колотило М.Ю.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ	6
1.1. Сутність, принципи та функції банківського кредитування	6
1.2. Традиційні форми та види кредитування в банківській системі України	10
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ В 2023-2025 РР.....	17
2.1. Оцінка розвитку традиційного кредитування банків України.....	17
2.2. Проблеми та тенденції функціонування кредитного ринку в сучасних умовах	22
РОЗДІЛ 3. ІННОВАЦІЙНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ.....	28
3.1. Цифрові технології та інноваційні кредитні продукти банків.....	28
3.2. Перспективи розвитку інноваційного кредитування в Україні	33
ВИСНОВКИ.....	38
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	41
ДОДАТКИ.....	45

ВСТУП

Актуальність теми. Банківське кредитування забезпечує розвиток економіки, адже стимулює рух грошових коштів між галузями та забезпечує підтримку господарської діяльності. Отримуючи приплив додаткових фінансових ресурсів підприємства оновлюють виробничі потужності, запроваджують нові технології та виходять на ширші ринки збуту. В свою чергу, кредитні продукти для населення підвищують їхню купівельну спроможність громадян. Через це вивчення напрямів банківського кредитування і для науковців, і для практиків, що приймають управлінські рішення.

Сьогодні, коли Україна переживає воєнні випробування й одночасно прямує до європейської спільноти, поряд зі звичними кредитними послугами все ширше застосовуються нові підходи, в тому числі кредитування через інтернет, програма «Доступні кредити 5-7-9 %», державні гарантії для бізнесу та інші форми підтримки підприємців. Такі рішення дають змогу зменшити ризики неповернення коштів, охопити банківськими послугами більше людей і стимулювати розвиток малого та середнього бізнесу в умовах високої волатильності через війну РФ проти України. Вивчення цих процесів допомагає краще зрозуміти, як банкам слід будувати стосунки з клієнтами та якою має бути виважена кредитна політика. Саме тому актуальність дослідження зазначеної теми останніми роками помітно зросла.

Огляд наукових праць. Теоретичні засади формування та концептуальні підходи до управління кредитним портфелем досліджували Бітнер І. В., Коротких О. Е., Височина В. В., Кібенко В. В., Ковальова О. М., Король С. і Смицнюк О. Методи, інструменти та стратегії управління портфелем розглядали Жарікова О., Пащенко О., Крупка М., Дропа Я., Котур А., Шпуганич А. В., Ципов'яз С., Нагорний П. Д. і Смаль В. В. Питання формування кредитної політики банків опрацьовували Аврамчук Л., Костюк К., Добровольська О. В., Йолтухівський В. М., Дуброва Н. П., Омельченко О. В. і Король Р. М.

Проблематиці мінімізації кредитних ризиків та підвищення якості кредитного портфеля присвячено праці Волкової В. В., Власенко О. С., Марченко О. В., Петриків О. С., Коробко К. О., Павленко Л. Д., Кожушка І. О., Хоми І., Лук'янського О., Савича А. О. й Охрименка І. Б. Специфіку банківського кредитування в умовах воєнного стану, обслуговування малого та середнього бізнесу й цифрової трансформації висвітлювали Запорожець С., Тригуб Ю., Луговик Ю. О., Шалигіна І. В., Хома І. Б., Ляшенко А. О., Лук'янський О. Б., Бугель Ю., Горбатюк О. М., Дроботя Ю. і Задан А.

Метою дослідження є визначення інноваційних напрямів розвитку банківського кредитування. Відповідно, в якості завдань визначено:

- розкрити сутність, принципи та функції банківського кредитування;
- охарактеризувати традиційні форми та види кредитування в банківській системі України;
- здійснити оцінку розвитку традиційного кредитування банків України;
- виявити проблеми та тенденції функціонування кредитного ринку в сучасних умовах;
- дослідити цифрові технології та інноваційні кредитні продукти банків;
- визначити перспективи розвитку інноваційного кредитування в Україні.

Об'єктом дослідження є банківське кредитування в Україні.

Предмет дослідження – теоретичні та практичні аспекти здійснення традиційного та інноваційного банківського кредитування в Україні.

Інформаційною основою дослідження є наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, присвячені теоретичним засадам формування й управління кредитним портфелем банку, методам та інструментам мінімізації кредитного ризику, особливостям кредитної політики в умовах економічної нестабільності та воєнного стану, а також впливу цифровізації на банківське кредитування. Важливим джерелом стали статистичні та аналітичні матеріали Національного банку України щодо основних показників діяльності банків, процентних ставок, обсягів активних операцій та частки непрацюючих кредитів. Крім того,

використано дані щодо ВВП України, курсу валют, облікової ставки НБУ, ринку ІТ-послуг та кредитних продуктів провідних українських банків, зокрема АТ «Монобанк».

У дослідженні були застосовані як загальнонаукові, так і спеціальні методи. Спеціальними є горизонтальний і вертикальний аналіз, балансовий метод, прямий математичний розрахунок тощо.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи становить 46 сторінок друкованого тексту. Основний зміст роботи викладено на 41-й сторінці. Робота містить 11 таблиць та 7 рисунків. Список використаних джерел включає 38 найменувань.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ

1.1. Сутність, принципи та функції банківського кредитування

Кредитування завжди було і залишається основним видом діяльності банків, від якого значною мірою залежать їхні прибутки. Перш ніж поточні тенденції, внутрішні процеси та формувати прогноз майбутньої траєкторії розвитку, варто розібратися, що саме являє собою банківський кредит, на яких засадах він будується та які функції виконує в економіці.

Банківське кредитування – це врегульована нормами цивільного та банківського права економічна операція, за якою банк як спеціалізована фінансова установа на підставі укладеного кредитного договору передає позичальнику грошові кошти у визначеній сумі на умовах строковості, зворотності, платності, забезпеченості та цільового використання, а позичальник зобов'язується повернути отриману суму та сплатити відсотки за користування нею. На відміну від комерційного або товарного кредиту основною ознакою тут виступає виключна суб'єктність, а саме кредитором завжди є банк, що має відповідну ліцензію центрального банку, а предметом – грошові кошти, а не товари чи послуги [13, с.119].

Сукупність економічних відносин з приводу акумуляції тимчасово вільних грошових ресурсів суспільства та їх перерозподілу на засадах зворотності й платності між суб'єктами господарювання. Воно виконує перерозподільчу, емісійну, стимулюючу та контрольну функції, забезпечуючи безперервність кругообігу капіталу, прискорення концентрації виробництва й трансформацію заощаджень в інвестиції. На відміну від бюджетного фінансування в межах кредитування передбачається зворотний рух вартості, а на відміну від прямого інвестування – не створюється відносин співвласності [8, с.138].

Якщо розглядати банківське кредитування з позиції внутрішньобанківської діяльності, то воно постає як послідовний багатоетапний процес, що охоплює розгляд кредитної заявки, аналіз кредитоспроможності потенційного позичальника, оцінку та оформлення забезпечення, прийняття рішення кредитним комітетом, укладення договору, видачу коштів, моніторинг обслуговування боргу та погашення (або стягнення проблемної заборгованості) [2, с.548].

З позицій макроекономіки банківське кредитування являє собою основний канал трансмісійного механізму грошово-кредитної політики держави, через який центральний банк впливає на ділову активність, рівень інфляції, обсяги грошової маси та зайнятість. У цьому розумінні кредитування – це не просто угода між двома сторонами, а системоутворюючий елемент національної фінансової архітектури, що зв’язує реальний і фінансовий сектори економіки [11, с.103]. Саме ця властивість відрізняє його від інших форм фінансового посередництва (фондового, страхового), оскільки банківський кредит безпосередньо породжує нові платіжні засоби (так звана кредитна емісія).

Для практикуючих банкірів та фахівців з ризик-менеджменту сутність кредитування полягає в розміщенні залучених і власних ресурсів банку у фінансові активи з контрольованим рівнем кредитного ризику задля отримання процентного доходу як основного джерела прибутку установи [6, с.76].

Процес кредитування банком будується на певних принципах для забезпечення оптимального співвідношення доходу на ризику (Рис. 1.1).

Рис. 1.1 Принципи банківського кредитування

Джерело: складено автором на основі [5, с.73;12, с.141;35, с.272]

Принципом зворотності кредит відмінний від інших форм руху вартості, а саме дарування, безповоротного фінансування чи бюджетних асигнувань. Надані позичальнику грошові кошти підлягають обов'язковому поверненню банку-кредитору в повному обсязі після завершення їх використання у господарському обороті. Без дотримання цієї умови втрачається сама економічна природа кредиту як форми зворотного руху позиченої вартості.

З принципом зворотності тісно пов'язаний принцип строковості, який конкретизує часові параметри кредитних відносин і визначає, що повернення коштів має відбутися не просто колись, а у чітко встановлений кредитним договором термін.

Платність означає, що користування позиченими ресурсами здійснюється не безоплатно. Позичальник сплачує банку відсотки, розмір яких визначається кредитною угодою з урахуванням облікової ставки центрального банку, рівня ризику, строку кредиту та кон'юнктури грошового ринку [23, с.24].

В межах забезпеченості як принципу кредитування передбачається наявність у позичальника додаткових юридично оформлених гарантій повернення кредиту, які захищають майнові інтереси банку у разі неспроможності боржника виконати свої зобов'язання. До прийнятних форм забезпечення належать застава рухомого та нерухомого майна, іпотека, порука третіх осіб, банківська гарантія, страхування фінансових ризиків, переуступка прав вимоги.

Цільове використання означає, що отримані кредитні кошти можуть бути спрямовані виключно на ті потреби, які зафіксовані в кредитному договорі.

Диференційованість як принцип кредитної діяльності полягає в індивідуалізованому підході банку до кожного потенційного позичальника, коли умови надання кредиту, в тому числі процентна ставка, строк, обсяг, вимоги до забезпечення, встановлюються залежно від його кредитоспроможності, ділової репутації, галузевої належності та рівня прийнятого банком ризику [14, с.58].

Для економіки загалом процес банківського кредитування, особливо в Україні, виконує чіткий набір функцій, що відображені у таблиці 1.1. Сутність перерозподільчої функції зводиться до акумулювання банками тимчасово вільних грошових ресурсів одних економічних суб'єктів та спрямування їх тим учасникам ринку, які мають потребу в додатковому капіталі. Через цей механізм відбувається міжгалузевий, міжтериторіальний і міжсуб'єктний рух вартості, що забезпечує оптимальний розподіл фінансових ресурсів в економіці.

Таблиця 1.1

Функції банківського кредитування

Функція	Сутність	Приклад прояву на практиці
Перероз-подільча	Перерозподіл тимчасово вільних коштів між галузями, регіонами, суб'єктами господарювання	Банк залучає депозити населення та видає кредити підприємствам аграрного сектору
Емісійна	Створення нових платіжних засобів через кредитні операції банків	Видача безготівкового кредиту, що збільшує грошову масу в обігу
Стимулююча	Спонування позичальника до ефективного використання залучених коштів через плату за кредит	Підприємство впроваджує нові технології для своєчасного погашення кредиту
Контрольна	Нагляд банку за фінансовим станом позичальника та цільовим використанням коштів	Банк перевіряє звітність клієнта, аналізує платоспроможність протягом дії договору
Відтворювальна	Забезпечення безперервності процесу виробництва та обігу капіталу	Кредитування поповнення обігових коштів торговельного підприємства
Заміщення готівки	Зменшення обсягу готівкового обігу шляхом використання кредитних інструментів	Розрахунки кредитними картками, вексельний обіг, безготівкові перекази

Джерело: складено автором на основі [1, с.101;20, с.43;36, с.246]

З емісійною функцією пов'язана здатність банківської системи створювати нові платіжні ресурси безпосередньо в процесі надання кредитів. Видаючи безготівковий кредит фінансова установа фактично збільшує обсяг грошової маси в обігу, оскільки на рахунку позичальника з'являються кошти, яких до моменту укладення угоди не існувало.

Завдяки платному характеру кредитних відносин реалізується стимулююча функція, що спонукає позичальника до раціонального використання залучених ресурсів. Здійснюючи систематичний нагляд за фінансовим станом позичальника

та дотриманням ним умов кредитного договору, банк реалізує контрольну функцію кредитування. У забезпеченні безперервності процесу відтворення капіталу полягає сутність відтворювальної функції банківського кредитування. Залучені позичкові ресурси компенсують тимчасовий розрив між надходженням доходу та необхідністю здійснювати поточні виробничі чи комерційні витрати, унеможливлючи зупинку господарського циклу [24, с.24]. Функція ж заміщення готівки проявляється у скороченні обсягу готівкового обігу шляхом ширшого застосування кредитних безготівкових інструментів.

Підводячи підсумок, зазначимо, що вказано такі підходи до пояснення суті банківського кредитування, як економіко-правовий, функціонально-економічний, процесний, інституційний та ризик-орієнтований. В якості основних принципів сформульовано принципи зворотності, строковості, платності, забезпеченості, цільового використання та диференційованості. Серед функцій найбільше виділяються перерозподільча, емісійна, стимулююча, контрольна, відтворювальна, а також функція заміщення готівки.

1.2. Традиційні форми та види кредитування в банківській системі України

За роки свого розвитку українські банки сформували певний набір кредитних продуктів, якими користуються підприємства та населення. Доцільно розглянути потенційне наповнення портфелю продуктів для кращого розуміння цього напрямку діяльності банків.

Традиційні форми кредитування в банківській системі України систематизовано на Рис. 1.2. Найбільш поширеним різновидом банківського кредитування виступає строковий кредит, який передбачає одноразове надання позичальнику обумовленої договором суми коштів на чітко визначений період із встановленим графіком погашення. Така форма використовується переважно для фінансування разових господарських потреб, в тому числі придбання основних

засобів, реалізації інвестиційного проєкту, рефінансування попередньої заборгованості. У цьому випадку застосовуються фіксовані параметри обслуговування боргу.

Кредитна лінія відрізняється, зокрема, тим, що за її умовами банк бере на себе зобов'язання надавати позичальнику кошти в межах попередньо узгодженого ліміту протягом визначеного часу, причому отримання може здійснюватися частинами в міру виникнення потреби. Серед практиків розрізняють невідновлювальну лінію, де загальна сума виданих траншів не може перевищувати ліміт, та відновлювальну (револьверну), за якої погашені суми відновлюють доступний залишок. Завдяки гнучкості графіка отримання та погашення цей інструмент особливо затребуваний підприємствами із сезонними коливаннями потреби в обігових коштах.

Строковий кредит	Кредитна лінія	Овердрафт	Контокорентний кредит
Вексельний кредит (врахування векселів)	Іпотечний кредит	Споживчий кредит	Консорціумний кредит
Ломбардний кредит	Авальний (гарантійний) кредит	Факторинг	Лізинговий кредит

Рис. 1.2 Традиційні форми кредитування в банківській системі України

Джерело: складено автором на основі [10, с.71;34, с.186;35, с.273]

До короткострокових форм фінансування поточної діяльності належить овердрафт. У цьому випадку відбувається кредитування поточного рахунку клієнта, що дозволяє здійснювати платежі вище наявного залишку власних коштів у межах встановленого банком ліміту. Особливістю цієї форми є

автоматичне погашення заборгованості за рахунок будь-яких надходжень на рахунок позичальника, що забезпечує безперервність розрахунків навіть за тимчасової відсутності коштів. Зазвичай овердрафт надається перевіреним клієнтам із стабільним грошовим потоком і не потребує укладення окремої угоди при кожному використанні [19, с.69].

Близьким за економічним змістом, проте складнішим за технологією, є контокорентний кредит, в межах якого передбачається ведення єдиного активно-пасивного рахунку, де поєднуються розрахункові та кредитні операції клієнта. На відміну від овердрафту контокорент повністю заміщує поточний рахунок позичальника, а сальдо за ним може бути як дебетовим, так і кредитовим. У сучасній українській практиці така форма застосовується доволі рідко.

Окрему групу становить вексельне кредитування, реалізоване у формі врахування векселів, коли банк купує у векселедержателя комерційний вексель до настання строку платежу, виплачуючи його номінальну вартість за вирахуванням дисконту. Економічна сутність операції полягає в наданні короткострокового кредиту під забезпечення безумовного грошового зобов'язання третьої особи. Перевагою такого механізму є перетворення комерційного кредиту на банківський, що прискорює оборот капіталу постачальника без очікування погашення відстроченого платежу покупцем.

Серед довгострокових форм виокремлюється іпотечний кредит, що надається під заставу нерухомого майна, а саме житлових або комерційних об'єктів, земельних ділянок, цілісних майнових комплексів. Термін такого кредитування може сягати двадцяти-тридцяти років, а порівняно низька процентна ставка обумовлюється високою ліквідністю та вартісною стійкістю предмету застави. Регулювання іпотечних відносин в Україні забезпечується спеціальним законодавством, що встановлює особливий порядок звернення стягнення на заставлене майно та реєстрації обтяжень.

Орієнтованим на фінансування потреб фізичних осіб є споживчий кредит, який надається населенню для придбання товарів тривалого користування,

оплати послуг, відпочинку, освіти, медичного лікування чи інших невиробничих цілей. Ознаками цієї форми виступають порівняно невеликі суми, скорочена процедура розгляду заявки, спрощені вимоги до забезпечення та вищі процентні ставки, що компенсують більш суттєвий ризик. Окремим різновидом є POS-кредитування безпосередньо в торговельній точці на момент купівлі товару [6, с.77].

Коли обсяг необхідного фінансування перевищує можливості або норматив кредитного ризику окремого банку, застосовується консорціумний кредит, що надається групою банків, об'єднаних у тимчасове утворення. Один із учасників виконує функції банку-агента, координуючи взаємодію з позичальником, тоді як кредитний ризик і дохід розподіляються між членами консорціуму пропорційно їхній частці у спільному кредиті. Подібний механізм дозволяє фінансувати масштабні інвестиційні проєкти, інфраструктурне будівництво чи операції великих корпоративних клієнтів без концентрації надмірних ризиків в одній установі.

Окремою формою короткострокового фінансування є ломбардний кредит, що видається під заставу високоліквідних активів, а саме державних цінних паперів, дорогоцінних металів, корпоративних облігацій надійних емітентів тощо. Розмір кредиту визначається з певним дисконтом до ринкової вартості предмета застави, а сама заставлена цінність передається банку на зберігання або блокується на рахунку клієнта. У відносинах між Національним банком України та комерційними банками ломбардне кредитування виступає одним із важливих інструментів підтримання ліквідності банківської системи.

Ще одна форма – це авальний кредит, при якому банк не надає позичальнику грошові кошти безпосередньо, а бере на себе зобов'язання виконати платіж за нього перед третьою особою у разі невиконання боржником своїх обов'язків. Реалізується така форма через банківську гарантію, аваль векселя або поруку, а винагородою банку слугує комісія за надання гарантії, а не процентна ставка. Перевагою для клієнта є можливість підтвердити свою

платоспроможність перед контрагентом без відволікання реальних грошових ресурсів із господарського обороту.

До форм кредитування, що поєднують ознаки фінансування та посередництва в розрахунках, належить факторинг. Під цим терміном розуміють комплекс послуг, за яким банк викупує у клієнта дебіторську заборгованість його покупців, виплачуючи більшу частину суми негайно, а решту вже після фактичного погашення боргу дебітором. Окрім фінансування, фактор може брати на себе управління дебіторською заборгованістю, її облік, стягнення та страхування ризику неплатежу.

Таблиця 1.2.

Види кредитування в банківській системі України

Класифікаційна ознака	Види кредитів
За строками користування	Короткострокові, середньострокові, довгострокові
За забезпеченням	Забезпечені заставою, гарантовані, з іншим забезпеченням, незабезпечені (бланкові)
За ступенем ризику	Стандартні, з підвищеним ризиком
За методами надання	У разовому порядку, відповідно до відкритої кредитної лінії, гарантійні
За строками погашення	Водночас, у розстрочку, достроково, з регресією платежів, після закінчення обумовленого періоду
За характером і способом сплати відсотків	З фіксованою ставкою, з плаваючою ставкою, зі сплатою відсотків водночас з одержанням кредиту (дисконтний)
За кількістю кредиторів	Надані одним банком, консорціумні, паралельні
За призначенням і характером використання	На виробничі цілі, споживчі, на торговельно-посередницькі операції, на сільськогосподарські потреби
За суб'єктами кредитних відносин	Юридичним особам, фізичним особам, банкам, державі, органам місцевого самоврядування
За валютою надання	У національній валюті, в іноземній валюті, мультивалютні
За формою надання	Готівкові, безготівкові

Джерело: складено автором на основі [1, с.102;12, с.142;17, с.206]

Окремо можна виділити лізинговий кредит, економічна сутність якого полягає у придбанні банком або спеціалізованою лізинговою компанією необхідного клієнту обладнання, транспортних засобів чи іншого майна з подальшою передачею його лізингоодержувачу в довгострокове користування за регулярні лізингові платежі. На відміну від звичайного кредитування під

придбання основних засобів право власності на предмет лізингу зберігається за лізингодавцем до моменту повної сплати викупної вартості.

Що ж до видів кредитування, то враховуючи велику кількість таких операцій, можна запропонувати і різноманітні класифікаційні ознаки (Табл. 1.2).

За критерієм строків користування кредити поділяються на короткострокові, середньострокові та довгострокові, що дозволяє банку узгоджувати строковість активів і пасивів у процесі управління ліквідністю. Залежно від наявності та характеру забезпечення розрізняють кредити, забезпечені заставою рухомого чи нерухомого майна, гарантовані поручителями або банківськими гарантіями, з іншими формами забезпечення, а також незабезпечені.

З точки зору ризикової складової виокремлюють стандартні кредити, обслуговування яких не викликає сумнівів, та позики з підвищеним ризиком, які потребують формування збільшених резервів під можливі втрати.

Підсумовуючи, зазначимо, що в процесі дослідження теоретичних основ банківського кредитування сформульовано такі висновки:

- охарактеризовано сутність, принципи та функції банківського кредитування. Вказані такі підходи до пояснення суті банківського кредитування, як функціонально-економічний, ризик-орієнтований, економіко-правовий, процесний та інституційний. В якості основних принципів вказано принципи строковості, забезпеченості, зворотності, диференційованості, платності та цільового використання. Серед функцій найбільше виділяються емісійна, контрольна, перерозподільча, функція заміщення готівки, стимулююча, а також відтворювальна;

- розглянуто традиційні форми та види кредитування в банківській системі України. В Україні найчастіше зустрічаються строковий кредит, кредитна лінія, овердрафт, контокорентний кредит, вексельний кредит у формі врахування векселів, іпотечний кредит, споживчий кредит, консорціумний кредит, ломбардний кредит, авальний кредит, факторинг та лізинговий кредит. Для

виділення видів кредитування в банківській системі запропоновані такі класифікаційні ознаки, як строки користування, забезпечення, ступінь ризику, методи надання, строки погашення, характер і спосіб сплати відсотків, кількість кредиторів, призначення і характер використання, суб'єкти кредитних відносин, валюта надання та форма надання.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ В 2023-2025 РР.

2.1. Оцінка розвитку традиційного кредитування банків України

Теоретичні засади формують основу для визначення подальших напрямків розвитку банківського кредитування, проте важливо розуміти і практичні аспекти функціонування цієї сфери.

Динаміка частки кредитів у валовому внутрішньому продукті України демонструє стійку низхідну тенденцію, що засвідчує поступове зниження ролі банківського кредитування у фінансуванні економічних процесів. Протягом 2023-2025 рр. цей показник скоротився з 15,67% у 2023 році до 14,86% у 2024 році, а у 2025 році сягнув лише 13,66% (Рис. 2.1).

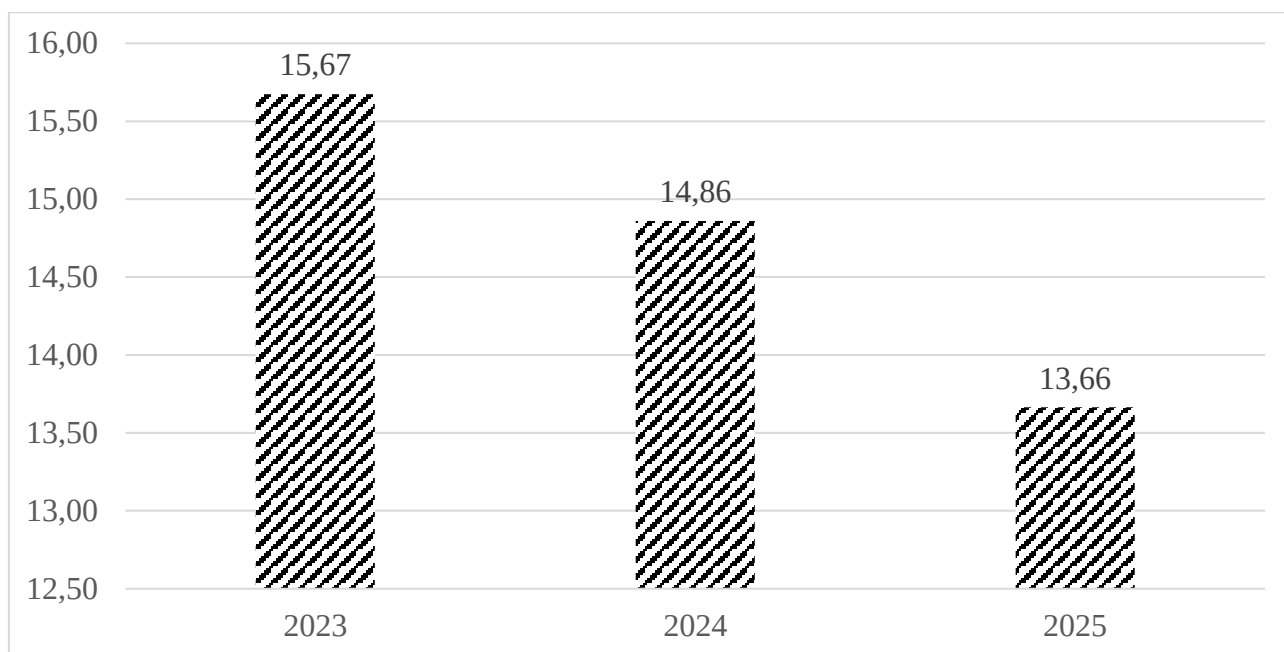

Рис. 2.1 Зміна частки кредитів у ВВП України у 2023-2025 рр., %

Джерело: складено автором на основі [25;3]

Таке зменшення відображає випереджаюче зростання номінального ВВП порівняно з темпами нарощування кредитного портфеля банківської системи, що

свідчить про обмежену спроможність банків підтримувати компанії та фізичних осіб в умовах макроекономічної нестабільності, спричиненої воєнним станом. Суб'єкти господарювання дедалі більше покладаються на власні джерела фінансування або державну підтримку, а не на банківські ресурси. Попри зниження відносного показника, абсолютні обсяги кредитного портфеля українських банків зберігають позитивну динаміку. Сукупний обсяг кредитів, наданих клієнтам, зріс з 1 024 678 млн грн у 2023 році до 1 138 032 млн грн у 2024 році, а у 2025 році досяг 1 220 332 млн грн.

Загальний приріст за досліджуваний період становив 195 654 млн грн, або 19,09% у відносному вираженні. Водночас темпи зростання поступово сповільнюються, оскільки приріст у 2024 році відносно 2023 року дорівнював 11,06%, тоді як у 2025 році порівняно з попереднім роком він знизився до 7,23%. Таке уповільнення зумовлено сукупністю чинників, серед яких підвищені вимоги до позичальників, посилення кредитних ризиків та обережна політика банків щодо формування активів.

Також слід звернути увагу на окремі напрямки. Кредитування суб'єктів господарювання залишається домінантним сегментом, обсяг якого зріс з 783 690 млн грн у 2023 році до 869 727 млн грн у 2025 році, що відповідає сукупному приросту в 10,98% (Таблиця 2.1).

Проте темпи нарощування корпоративного кредитування суттєво уповільнились, адже у 2024 році приріст становив 8,54%, а у 2025 році скоротився до 2,25%. Такий тренд відображає зменшення інвестиційної активності підприємств реального сектору та переорієнтацію бізнесу на короткострокове оборотне фінансування.

Натомість сегмент кредитування фізичних осіб демонструє виразне прискорення. Обсяг роздрібних кредитів збільшився з 222 590 млн грн до 341 848 млн грн, що становить приріст у 53,58% за досліджуваний період. Особливо показовою є усталеність високих темпів зростання, оскільки приріст у 2024 році сягнув 23,22%, а у 2025 році навіть зріс до 24,64%. Активізація споживчого та

іпотечного кредитування пов'язана з реалізацією державних програм підтримки, зокрема «ЄОселя», а також з поступовою стабілізацією доходів домогосподарств і відновленням споживчого попиту.

Таблиця 2.1.

Динаміка обсягу кредитів, наданих банками України, у розрізі категорій позичальників у 2023-2025 рр., млн грн

Показники	2023	2024	2025	Абсолютне відхилення (+; -)		Відносне відхилення (%)		
				2024 от 2023	2025 от 2024	2024 от 2023	2025 от 2024	2025 от 2023
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Органам державної влади	18349	13077	8677	-5272	-4400	-28,73	-33,65	-52,71
Суб'єктам господарювання	783690	850581	869727	66891	19146	8,54	2,25	10,98
Фізичним особам	222590	274272	341848	51682	67576	23,22	24,64	53,58
Небанківським фінансовим установам	49	102	80	53	-22	108,16	-21,57	63,27
Всього	1024678	1138032	1220332	113354	82300	11,06	7,23	19,09

Джерело: складено автором на основі [25]

Кредитування органів державної влади зазнало суттєвого скорочення. Обсяг таких кредитів зменшився з 18 349 млн грн у 2023 році до 8 677 млн грн у 2025 році, що еквівалентно скороченню на 52,71%.

Структурні зрушення в кредитному портфелі українських банків відображають зміну пріоритетів фінансового посередництва. Питома вага кредитів суб'єктам господарювання, яка залишається найбільшою серед усіх категорій, послідовно знижується з 76,48% у 2023 році до 74,74% у 2024 році, а у 2025 році сягає лише 71,27% (Таблиця 2.2).

Сукупне скорочення цієї частки на 5,21 відсоткового пункту за досліджуваний період свідчить про поступове послаблення позицій

корпоративного сегменту в загальній структурі активних операцій банків. Така тенденція пояснюється не зниженням абсолютних обсягів корпоративного кредитування, а випереджаючим зростанням інших сегментів портфеля, насамперед роздрібного.

Таблиця 2.2.

Структурні зміни кредитного портфеля банків України у розрізі категорій позичальників у 2023-2025 рр., %

Показники	2023	2024	2025	Абсолютне відхилення, +, -		
				2024 від 2023	2025 від 2024	2025 від 2023
1	2	3	4	5	6	7
Органам державної влади	1,79	1,15	0,71	-0,64	-0,44	-1,08
Суб'єктам господарювання	76,48	74,74	71,27	-1,74	-3,47	-5,21
Фізичним особам	21,72	24,10	28,01	2,38	3,91	6,29
Небанківським фінансовим установам	0,00	0,01	0,01	0,00	0,00	0,00
Всього	100,00	100,00	100,00	0,00	0,00	0,00

Джерело: складено автором на основі [25]

Зміни у питомій вазі кредитів фізичним особам демонструють протилежну динаміку. Частка цього сегменту зросла з 21,72% до 28,01%, що становить приріст у 6,29 відсоткового пункту за період 2023-2025 років. Прискорення відбувалось послідовно, оскільки у 2024 році зростання склало 2,38 відсоткового пункту, а у 2025 році темпи збільшилися до 3,91 відсоткового пункту. Така інтенсифікація структурних змін свідчить про переорієнтацію банківської системи на роздрібний бізнес як на джерело вищої маржинальності та диверсифікації кредитних ризиків.

Валютна структура кредитного портфеля свідчить про поглиблення процесів дедоларизації та зміцнення позицій національної валюти у фінансовому посередництві. Обсяг кредитів у гривні зріс з 732 млрд грн у 2023 році до 892 млрд грн у 2025 році, що відповідає приросту в 21,75%, тоді як валютний сегмент розширився лише на 12,45%, з 292 млрд грн до 329 млрд грн (Таблиця 2.3).

Випереджаючі темпи зростання гривневого кредитування забезпечили підвищення його частки з 71,46% до 73,05% протягом досліджуваного періоду. Зворотний процес спостерігається у валютному сегменті, питома вага якого знизилась з 28,54% до 26,95%.

Особливістю валютної динаміки є нерівномірність процесів усередині періоду. У 2024 році темпи приросту гривневого кредитування сягнули 13,78%, тоді як валютний сегмент додав лише 4,25%, що зумовило найвиразніше посилення позицій національної валюти. У 2025 році ситуація дещо змінилась, оскільки приріст у валюті прискорився до 7,87% і навіть незначно перевищив динаміку гривневого сегменту, який зріс на 7,00%.

Таблиця 2.3.

Динаміка та структура кредитів, наданих банками України, у розрізі валют у 2023-2025 рр.

Показники	2023		2024		2025		Відносне відхилення, %		
	млрд грн	част-ка, %	млрд грн	част-ка, %	млрд грн	част-ка, %	2024 від 2023	2025 від 2024	2025 від 2023
1	2	3	5	6	6	7	10	11	12
Іноземна валюта	292	28,54	305	26,79	329	26,95	4,25	7,87	12,45
Гривня	732	71,46	833	73,21	892	73,05	13,78	7,00	21,75
Всього	1025	100	1138	100	1220	100	11,06	7,23	19,09

Джерело: складено автором на основі [25]

Підводячи підсумок, зазначимо, що розвиток традиційного кредитування банків України у 2023-2025 роках характеризується суперечливими тенденціями, за яких абсолютне зростання кредитного портфеля з 1 024 678 млн грн до 1 220 332 млн грн супроводжується зниженням частки кредитів у ВВП з 15,67% до 13,66%. Відбувається зниження частки корпоративного сегменту, питома вага якого скоротилась з 76,48% до 71,27%, та паралельно спостерігається активне розширення кредитування фізичних осіб, частка яких зросла з 21,72% до 28,01% за рахунок приросту в 53,58%. Валютна структура портфеля демонструє

поглиблення дедоларизації, оскільки гривневий сегмент розширився на 21,75% проти 12,45% у валютному, що зниження ризиків для банків та їх позичальників.

2.2. Проблеми та тенденції функціонування кредитного ринку в сучасних умовах

Незважаючи на збільшення обсягу виданих кредитів, все ж наявні значні проблеми на шляху подальшого розвитку банківського кредитування. Все ще значною є середньозважена ставка кредитування, проте відбувається поступове пом'якшення цінових умов, що відображає реакцію банківської системи на нормалізацію монетарної політики Національного банку України. Найвідчутніше здешевлення спостерігається у сегменті короткострокового кредитування зі строком до одного року, де ставка знизилась з 16,70% у 2023 році до 13,39% у 2025 році, що дорівнює скороченню на 3,31 відсоткового пункту (Таблиця 2.4).

Таблиця 2.4.

Динаміка середньозважених процентних ставок у річному обчисленні за новими кредитами корпоративному сектору в розрізі строків кредитування у 2023-2025 рр., %

Показники	2023	2024	2025	Відхилення, +, -		
				2024 від 2023	2025 від 2024	2025 від 2023
1	2	3	4	5	6	7
до 1 року	16,70	13,71	13,39	-2,98	-0,33	-3,31
від 1 року до 5 років	17,96	17,09	16,33	-0,86	-0,77	-1,63
більше 5 років	11,55	10,30	10,30	-1,25	0,00	-1,25

Джерело: складено автором на основі [27]

Основна частка цього зниження припадає на період 2024 року, коли ставка зменшилася одразу на 2,98 відсоткового пункту, тоді як у 2025 році темпи здешевлення суттєво уповільнились до 0,33 відсоткового пункту. Така траєкторія

корелює з циклом скорочення облікової ставки регулятора та відновленням ліквідності банківської системи.

Частка непрацюючих кредитів у корпоративному сегменті скорочується з 44,12% у 2023 році до 16,99% у 2025 році, що відповідає зниженню на 27,13 відсоткового пункту (Таблиця 2.5).

Таблиця 2.5.

Динаміка частки непрацюючих кредитів у банках України за категоріями позичальників у 2023-2025 рр., %

Показники	2023	2024	2025	Відхилення, +, -		
				2024 від 2023	2025 від 2024	2025 від 2023
1	2	3	4	5	6	7
Кредити корпоративному сектору	44,12	38,96	16,99	-5,16	-21,97	-27,13
Кредити фізичним особам (включно з ФОП)	23,52	15,49	10,78	-8,03	-4,71	-12,74
Міжбанківські кредити та депозити	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Кредити органам державної влади та місцевого самоврядування	1,04	0,51	0,15	-0,5	-0,4	-0,9

Джерело: складено автором на основі [22]

У 2025 році ситуація покращилася, коли показник зменшився одразу на 21,97 відсоткового пункту, тоді як у 2024 році темпи скорочення були значно менш помітними і становили 5,16 відсоткового пункту. Оздоровлення корпоративного портфеля пов'язане з активним списанням безнадійної заборгованості, реструктуризацією проблемних активів, відновленням платоспроможності підприємств.

Сегмент кредитування фізичних осіб разом з фізичними особами-підприємцями також демонструє позитивну динаміку зниження проблемної заборгованості, хоча й менш масштабну. Питома вага непрацюючих кредитів у роздрібному сегменті скоротилась з 23,52% до 10,78%, що становить зменшення на 12,74 відсоткового пункту. Рівномірний характер цього процесу, за якого у 2024 році зниження дорівнювало 8,03 відсоткового пункту, а у 2025 році 4,71

відсоткового пункту, свідчить про усталеність позитивних тенденцій у платіжній дисципліні домогосподарств та ефективність скорингових моделей оцінки кредитоспроможності.

Загалом виявлені проблеми доцільно об'єднати у кілька взаємопов'язаних груп за природою їх виникнення (Рис. 2.3).

Рис. 2.3 Систематизація проблем функціонування кредитного ринку в сучасних умовах

Джерело: складено автором

Частина проблем безпосередньо спричинена бойовими діями, серед яких знищення або пошкодження заставного майна, втрата платоспроможності позичальників через вимушене переміщення та висока частка непрацюючих кредитів, особливо в корпоративному секторі. Друга група пов'язана з макроекономічними та монетарними чинниками, зокрема високими

відсотковими ставками внаслідок жорсткої політики Національного банку України, ефектом витіснення банківського кредитування інвестиціями в облігації внутрішньої державної позики та обмеженим доступом до міжнародних ринків капіталу.

Таблиця 2.6.

Інноваційні напрями функціонування кредитного ринку України

Напрямок інновацій	Конкретні прояви, приклади	Учасники ринку	Ефект для кредитного ринку
Цифровізація видачі кредитів	Повний онлайн-цикл оформлення без відвідування відділення, кваліфікований електронний підпис, Дія.Підпис	monobank, sportbank, izibank, ПриватБанк, ПУМБ	Скорочення часу видачі з днів до хвилин, зменшення операційних витрат
Кредити через портал «Дія»	«Оселя (іпотека), «Робота (гранти і кредити для бізнесу), «Відновлення	Ощадбанк, Укргазбанк, ПриватБанк, Глобус Банк та інші банки-партнери	Інтеграція державних програм із банківським кредитуванням, розширення доступу до фінансування
Скоринг на основі штучного інтелекту та аналізу великих даних	Оцінка позичальника за поведінковими даними, транзакціями, цифровим слідом	monobank, ПриватБанк, Sense Bank	Точніша оцінка ризиків, кредитування клієнтів без кредитної історії
Відкритий банкінг	Доступ до даних клієнтів між фінустановами за згодою клієнта	Регулюється НБУ з 2025 року	Конкуренція, персоналізовані пропозиції, агрегація кредитних історій
Розстрочка без відсотків («купуй зараз, плати потім»)	«Покупка частинами», «Оплата частинами», розстрочка на товари і послуги	monobank Частинами, ПриватБанк Оплата частинами, ПУМБ	Стимулювання роздрібних продажів, альтернатива класичним споживчим кредитам
Кредитування через екосистеми (банк і маркетплейс)	Кредитування в межах інтегрованих сервісів (банк, маркетплейс, сервіс доставки)	monobank і Rozetka, ПриватБанк і Prom.ua	Зростання обсягів кредитування за рахунок інтеграції з електронною комерцією
Кредитні продукти з програмами лояльності та підписками	Кредитні картки з поверненням коштів за покупки, преміум-підписки з кредитним лімітом	monobank, ПУМБ, Sense Bank	Підвищення лояльності клієнтів, диференціація продуктів на ринку

Джерело: складено автором

Структурні диспропорції формують третю групу проблем, до якої належать обмежене довгострокове кредитування реального сектору, доларизація кредитного портфеля, надмірна залежність від державних програм підтримки на кшталт «5-7-9%» та «єОселя», а також дефіцит якісних позичальників із прийнятним рівнем ризику. Окрему категорію складають виклики цифрової епохи, представлені кіберзагрозами та зростанням ризиків шахрайства в умовах прискореної цифровізації фінансових послуг. Така багатовимірність проблем потребує системного підходу до їх вирішення, що передбачає не лише адаптацію традиційних механізмів кредитування, а й активне впровадження інноваційних рішень.

Наявні такі інноваційні напрями функціонування кредитного ринку України (Таблиця 2.6).

Цифровізація видачі кредитів, реалізована через повний онлайн-цикл оформлення із застосуванням кваліфікованого електронного підпису та сервісу «Дія.Підпис», стала стандартом для провідних необанків та цифрових підрозділів традиційних установ, серед яких monobank, sportbank, izibank, ПриватБанк та ПУМБ. Технологічні інновації у сфері оцінки кредитоспроможності проявляються у застосуванні штучного інтелекту та аналізу великих даних для скорингу на основі поведінкових шаблонів, транзакційної активності та цифрового сліду позичальника. Цікавим є екосистемний підхід, що передбачає інтеграцію банків з маркетплейсами та сервісами електронної комерції, прикладом чого є партнерства monobank з Rozetka та ПриватБанку з Prom.ua.

Підсумовуючи, зазначимо, що в процесі аналізу сучасного стану банківського кредитування в Україні в 2023-2025 рр. визначено такі аспекти:

- здійснено оцінку розвитку традиційного кредитування банків України. Традиційне банківське кредитування в Україні протягом 2023-2025 років демонструє неоднорідну динаміку, поєднуючи нарощування абсолютних обсягів кредитного портфеля до 1 220 332 млн грн зі скороченням його ролі у

фінансуванні економіки, про що свідчить падіння кредитної частки з 15,67% до 13,66% ВВП. Перерозподіл портфеля на користь роздрібного сегменту, частка якого збільшилась на 6,29 відсоткового пункту до 28,01%, відбувається паралельно зі зменшенням питомої ваги корпоративних кредитів на 5,21 відсоткового пункту, попри їх абсолютний приріст на 10,98%. Зміцнення позицій національної валюти, частка якої сягнула 73,05% у структурі кредитування, відображає процеси дедоларизації та формує підґрунтя для подальшої модернізації банківського посередництва;

- виявлено проблеми та тенденції функціонування кредитного ринку в сучасних умовах. Сюди належать як висока частка непрацюючих кредитів, особливо в корпоративному секторі, знищення або пошкодження заставного майна внаслідок воєнних дій, втрата платоспроможності позичальників через бойові дії та вимушене переміщення, ефект витіснення кредитування державними цінними паперами, коли банки інвестують у ОВДП замість кредитування, високі відсоткові ставки за кредитами через жорстку монетарну політику НБУ, обмежене довгострокове кредитування реального сектору економіки, залежність кредитного ринку від державних програм підтримки, таких як «5-7-9%» та «єОселя», дефіцит якісних позичальників із прийнятним рівнем ризику, кіберзагрози та зростання ризиків шахрайства в умовах цифровізації, а також обмежений доступ до міжнародних ринків капіталу.

РОЗДІЛ 3. ІННОВАЦІЙНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ

3.1. Цифрові технології та інноваційні кредитні продукти банків

Поява нових технологій помітно вплинула на те, як банки працюють із клієнтами і пропонують їм кредитні послуги. З'являються інструменти, які були б неможливими без поточного рівня розвитку технологій, та які ще не використовуються в Україні.

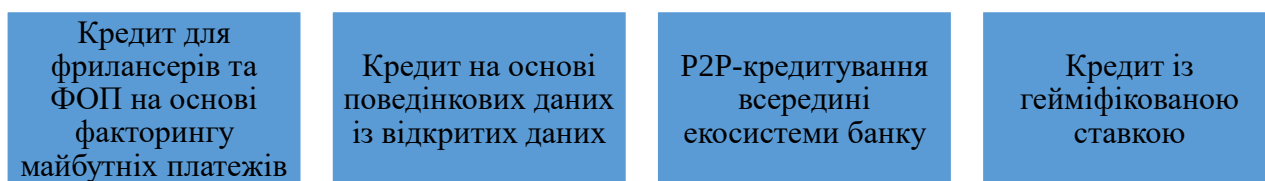

Рис. 3.1 Цифрові технології та інноваційні кредитні продукти банків, що відсутні в Україні

Джерело: складено автором

Заслуговує на увагу кредит для фрилансерів та фізичних осіб-підприємців, побудований на принципах факторингу майбутніх платежів. Сутність цього продукту полягає у тому, що банк надає фінансування під заставу прогнозованих надходжень від замовників, ідентифікованих на основі історії транзакцій клієнта, договорів, розміщених на фриланс-біржах, або рахунків, виставлених через електронні платіжні системи. На відміну від класичного факторингу, який передбачає переуступку вже існуючої дебіторської заборгованості, нова модель оперує статистично змодельованими грошовими потоками, що формуються алгоритмом на підставі регулярності та обсягів попередніх надходжень. Інноваційність такого інструменту проявляється в можливості залучити до кредитного процесу самозайнятих осіб і мікропідприємців, чий доходи

нерегулярні та не підтверджуються традиційними довідками про заробітну плату, що історично робило їх непомітними для скорингових систем банків.

Логічним продовженням трансформації скорингових підходів виступає кредитування на основі поведінкових даних, отриманих із відкритих джерел. Йдеться про використання інформації, акумульованої через механізми відкритого банкінгу (стандартизованого обміну фінансовими даними між банками та сторонніми сервісами за згодою клієнта), державні реєстри, кваліфікований електронний підпис, мобільні застосунки публічних послуг (зокрема, в українському контексті – «Дія»), а також агрегатори онлайн-активності клієнта.

Іншу логіку взаємодії учасників кредитних відносин втілює модель однорангового кредитування, інтегрована в екосистему банку. На відміну від класичних платформ такого типу, що функціонують як незалежні фінтех-посередники, банківська версія цієї моделі передбачає, що кредитна установа виступає не безпосереднім кредитором, а технологічним оператором та гарантом транзакцій між клієнтами-вкладниками й клієнтами-позичальниками.

Також цікавою є концепція кредиту з гейміфікованою ставкою. Сутність продукту полягає у динамічному коригуванні відсоткової ставки залежно від виконання позичальником певних умов, сформульованих у форматі ігрових механік, а саме своєчасності платежів, досягнення фінансових цілей, участі в освітніх модулях з фінансової грамотності, регулярного користування додатковими сервісами банку тощо.

Серед запропонованих інноваційних кредитних продуктів особливий інтерес для практичної апробації становить «ІТ-факторинг». Для оцінки доцільності впровадження цього продукту проведено розрахунок витратної та дохідної складових на прикладі АТ «Універсал Банк» (monobank), вибір якого обґрунтований технологічною орієнтацією установи, високою часткою цифрових каналів обслуговування та значним досвідом роботи з самозайнятими клієнтами.

Витратна складова впровадження продукту представлена в таблиці 3.1 і відображає сукупність капітальних та операційних видатків, необхідних для запуску й підтримки функціонування «ІТ-факторингу» впродовж першого року. Найвагомішою статтею витрат виступає вартість фондування кредитного портфеля, обчислена як добуток середньорічного портфеля (половини максимального обсягу виданих кредитів) на ставку залучення ресурсів у розмірі 6 % річних, що становить 24 000 тис. грн.

Таблиця 3.1.

Витрати в рамках упровадження кредитного продукту «ІТ-факторинг» на
прикладі банку monobank

№	Показник	Розрахунок	Значення
1	Розробка програмного забезпечення та інтеграція API з Payoneer, Wise, Upwork, тис. грн	150 000 дол. США × 43,5 грн	6 525
2	Витрати на маркетинг та залучення клієнтів, тис. грн	4 000 клієнтів × 500 грн	2 000
3	Операційні витрати (підтримка, ризик-менеджмент, скоринг), тис. грн	12 міс. × 400 тис. грн	4 800
4	Вартість фондування (середній портфель × 6%), тис. грн	(4 000 × 200 × 0,5) × 0,06	24 000
5	Витрати на формування резервів під ризику (4% від обсягу виданих кредитів, з огляду на якісний скоринг через API), тис. грн	4 000 × 200 × 0,04	32 000
6	Витрати на навчання персоналу та супровід, тис. грн	—	300
7	Загальні витрати, тис. грн	ряд.1 + ряд.2 + ряд.3 + ряд.4 + ряд.5 + ряд.6	69 625

Джерело: складено автором на основі [15;18;21;33]

Дохідну частину проекту відображено в таблиці 3.2, де представлено розрахунок економічного ефекту від упровадження «ІТ-факторингу» на основі помірнього сценарію охоплення цільової аудиторії. Розрахункова база сформована з огляду на кількість активних ІТ-ФОП в Україні, що становить 262 093 особи. За умови охоплення 1,5% цього сегмента банк може залучити приблизно 3 931 клієнта, що для зручності розрахунків округлено до 4 000 осіб. Виходячи із середньої суми одного кредиту у 200 тис. грн, загальний обсяг виданих коштів складає 800 000 тис. грн. Основну частку доходу формують процентні

надходження, обчислені від середньорічного портфеля за ставкою 18 % річних, що дає 72 000 тис. грн. Комісійний дохід за обслуговування транзакцій (1 % від обсягу) забезпечує додаткові 8 000 тис. грн, тоді як крос-продаж супутніх продуктів – карткових, депозитних та страхових – генерує 20 000 тис. грн (із розрахунку 5 тис. грн на одного клієнта).

Таблиця 3.2.

Економічний ефект від реалізації кредитного продукту «ІТ-факторинг» на прикладі банку monobank

№	Показник	Розрахунок	Значення
1.	Кількість активних ІТ-ФОП в Україні, осіб	–	262 093
2.	Частка охоплення цільової аудиторії (помірний сценарій), %	–	1,5
3.	Розрахункова кількість клієнтів продукту, осіб	ряд.8 × ряд.9 ÷ 100	3 931
4.	Округлена кількість клієнтів, осіб	–	4 000
5.	Середня сума одного кредиту, тис. грн	–	200
6.	Загальний обсяг виданих кредитів, тис. грн	ряд.11 × ряд.12	800 000
7.	Процентна ставка по кредиту, % річних	–	18
8.	Процентний дохід (середній портфель за рік × ставка), тис. грн	(ряд.13 ÷ 2) × ряд.14 ÷ 100	72 000
9.	Комісійний дохід за обслуговування транзакцій (1% від обсягу), тис. грн	ряд.13 × 0,01	8 000
10.	Дохід від крос-продажу інших продуктів (картки, депозити), тис. грн	ряд.11 × 5 тис. грн на клієнта	20 000
11.	Економія на залученні клієнтів через автоматизований скоринг (порівняно з традиційним), тис. грн	ряд.11 × 300 грн	1 200
12.	Дохід від додаткової конверсії в ФОП-рахунки monobank, тис. грн	ряд.11 × 25% × 2 400 грн річної комісії	2 400
13.	Загальний дохід, тис. грн	ряд.15 + ряд.16 + ряд.17 + ряд.18 + ряд.19	103 600

Джерело: складено автором на основі [29;38;4]

Підсумкову оцінку ефективності пропозиції представлено в таблиці 3.3, де співставлено отримані витрати та доходи для визначення кінцевих показників проєкту. Чистий економічний ефект за перший рік реалізації «ІТ-факторингу» становить 33 975 тис. грн і обчислюється як різниця між сукупним доходом та загальними витратами. Термін окупності проєкту, визначений як відношення

витрат до річного доходу, дорівнює 0,67 року, що відповідає приблизно восьми місяцям повернення вкладених коштів. Рентабельність інвестицій за перший рік сягає 48,8 %, перевищуючи середньогалузеві показники прибутковості традиційних кредитних продуктів роздрібного сегмента. Отримані результати свідчать про економічну доцільність упровадження «ІТ-факторингу» в продуктову лінійку monobank, причому навіть за умов помірному сценарію охоплення цільової аудиторії проєкт демонструє високу інвестиційну привабливість, а його масштабування шляхом збільшення частки охоплення ІТ-ФОП до 3-5 % здатне забезпечити пропорційне зростання чистого ефекту за збереження структури витрат.

Таблиця 3.3.

Ефективність пропозиції реалізації кредитного продукту «ІТ-факторинг»
на прикладі банку monobank

№	Показник	Розрахунок	Значення
1	Загальні витрати, тис. грн	з ряд.7 (скоригованого)	69 625
2	Загальний дохід, тис. грн	з ряд.20	103 600
3	Чистий ефект за 1-й рік, тис. грн	ряд.22 – ряд.21	33 975
4	Термін окупності, років	ряд.21 ÷ ряд.22	0,67
5	Рентабельність вкладень за 1-й рік, %	ряд.23 ÷ ряд.21 × 100	48,8

Джерело: розраховано автором

Підводячи підсумок, зазначимо, що в якості інноваційних кредитних продуктів банків виділено кредит для фрилансерів та ФОП на основі факторингу майбутніх платежів, кредит на основі поведінкових даних із відкритих джерел, Р2Р-кредитування всередині екосистеми банку та кредит із гейміфікованою ставкою. Економічну привабливість доведено на прикладі «ІТ-факторингу» на прикладі АТ «Універсал Банк», що за помірному сценарію охоплення 1,5 % цільової аудиторії ІТ-ФОП забезпечує чистий економічний ефект у розмірі 33 975 тис. грн, термін окупності 0,67 року та рентабельність вкладень на рівні 48,8 % за перший рік реалізації.

3.2. Перспективи розвитку інноваційного кредитування в Україні

Перспективи розвитку інноваційного кредитування в Україні значною мірою залежать від спроможності держави сформувати дієві механізми фінансової підтримки суб'єктів господарювання, що впроваджують технологічні новації (Рис.3.2).

Серед таких механізмів особливе місце посідає програма «Доступні кредити 5-7-9%», яка довела свою результативність у складних макроекономічних умовах воєнного стану. Розширення цієї програми передбачає не лише збільшення обсягів бюджетного фінансування компенсації відсоткових ставок, а й диференціацію умов кредитування залежно від характеру інноваційного проєкту, ступеня його технологічної складності та потенційного впливу на конкурентоспроможність національної економіки.

Рис. 3.2 Перспективи розвитку інноваційного кредитування в Україні

Джерело: складено автором

Не менш важливим напрямом виступає поглиблення співпраці вітчизняного банківського сектору з міжнародними фінансовими організаціями, передусім Європейським банком реконструкції та розвитку, Європейським інвестиційним банком і Міжнародною фінансовою корпорацією. Залучення довгострокових ресурсів від цих інституцій дає змогу українським банкам формувати спеціалізовані кредитні портфелі під інноваційні проєкти за відсотковими ставками, суттєво нижчими від ринкових. Через механізми синдикуваного кредитування та програми розподілу ризиків міжнародні партнери здатні забезпечити приплив капіталу обсягом у кілька мільярдів євро щорічно, що частково компенсує дефіцит внутрішніх інвестиційних ресурсів.

Новим напрямом для України стає формування повноцінного ринку венчурного капіталу, орієнтованого на фінансування високоризикових інноваційних проєктів. На відміну від класичного банківського кредитування, венчурне інвестування передбачає входження інвестора в капітал підприємства з очікуванням значного зростання його вартості в середньостроковій перспективі. Особливої актуальності цей інструмент набуває стосовно оборонно-промислового комплексу, де потреба у фінансуванні розробок безпілотних систем, засобів радіоелектронної боротьби, кіберзахисту та новітніх видів озброєнь стрімко зростає.

Окремої уваги заслуговує ідея створення в Україні спеціалізованих інноваційних банків, орієнтованих виключно на обслуговування суб'єктів інноваційної діяльності. На відміну від універсальних кредитних установ, такі банки володіли б профільною експертизою для оцінки технологічних проєктів, інтелектуального капіталу та потенціалу комерціалізації наукових розробок.

Паралельно з інституційними перетвореннями невідворотним напрямом виступає поглиблення цифровізації кредитних процесів. Завдяки впровадженню технологій штучного інтелекту та аналізу великих даних банки отримують можливість суттєво пришвидшити процедуру оцінки позичальників, знизити операційні витрати та підвищити точність скорингових моделей. Цифрові

платформи дистанційного обслуговування, інтегровані з державними реєстрами та системою BankID, скорочують термін розгляду кредитних заявок з кількох тижнів до кількох годин.

Не менш вагомим чинником постає вдосконалення законодавчої бази щодо використання об'єктів інтелектуальної власності як предмета застави. На сьогодні патенти, торгові марки, авторські права та ноу-хау рідко приймаються українськими банками як забезпечення кредиту через відсутність уніфікованих методик їхньої оцінки, нерозвиненість вторинного ринку та правову невизначеність процедур звернення стягнення. Подолання цих обмежень потребує ухвалення спеціального закону, який регламентував би порядок реєстрації застави нематеріальних активів, встановлював стандарти їхньої оцінки та визначав механізми реалізації у разі дефолту позичальника.

Серед інституційних інновацій особливого значення набуває формування кластерних утворень за моделлю «банк-наука-бізнес», які покликані забезпечити ефективний відбір перспективних інноваційних проєктів та їхній супровід на всіх етапах реалізації. Подібні кластери об'єднують зусилля комерційних банків, наукових установ, університетів, технопарків і підприємницьких структур, створюючи синергетичний ефект завдяки поєднанню фінансових ресурсів, наукової експертизи та підприємницької ініціативи.

Стратегічно вагомим вектором розвитку інноваційного кредитування виступає інтеграція української фінансової системи з європейським фінансовим простором у контексті євроінтеграційних процесів. Набуття Україною статусу кандидата на членство в Європейському Союзі відкриває нові можливості для гармонізації національного банківського регулювання з європейськими стандартами, передусім із положеннями Базеля III, директивами CRD IV/CRR та правилами єдиного банківського нагляду. Поступове входження українських банків до європейської платіжної системи SEPA, приєднання до єдиного ринку фінансових послуг та запровадження стандартів PSD2 створять передумови для безперешкодного транскордонного руху капіталу.

Відмінною від класичних підходів парадигмою кредитування інновацій постає проєктне фінансування, в основу якого покладено оцінку очікуваних грошових потоків від реалізації проєкту, а не вартості наявного матеріального забезпечення. У межах проєктного фінансування банк здійснює ґрунтовний аналіз бізнес-моделі позичальника, прогнозує грошові потоки на весь життєвий цикл проєкту, оцінює чутливість показників до зміни ринкової кон'юнктури та формує систему коваліантних умов кредитного договору. Забезпеченням за такою схемою виступають права на майбутні доходи, контракти з покупцями продукції, акції спеціально створеної проєктної компанії та страхові поліси. Впровадження цього інструменту в українську практику потребує суттєвого підвищення кваліфікації банківських аналітиків, розробки галузевих методик прогнозування грошових потоків, а також внесення змін до Податкового кодексу та законодавства про забезпечення вимог кредиторів. Поширення проєктного фінансування створить умови для реалізації масштабних інноваційних ініціатив у сферах відновлювальної енергетики, цифрової інфраструктури, оборонних технологій та повоєнної відбудови економіки, де потреба в довгостроковому капіталі є особливо гострою.

Підсумовуючи, зазначимо, що в процесі обґрунтування інноваційних напрямів розвитку банківського кредитування сформульовано такі рекомендації:

- розглянуто цифрові технології та інноваційні кредитні продукти банків.

До переліку інноваційних кредитних продуктів банківських установ віднесено Р2Р-кредитування всередині екосистеми банку, кредит із гейміфікованою ставкою, позику для фрилансерів та ФОП, побудовану на факторингу майбутніх надходжень, а також кредитування з використанням поведінкових даних із відкритих джерел. Практичну апробацію окреслених напрямів здійснено через обґрунтування доцільності запровадження продукту «ІТ-факторинг» на базі АТ «Універсал Банк», який за помірного сценарію залучення 1,5 % цільового сегмента ІТ-ФОП формує рентабельність вкладень у розмірі 48,8 %, чистий

економічний ефект на рівні 33 975 тис. грн та період окупності тривалістю 0,67 року протягом першого року функціонування;

- визначено перспективи розвитку інноваційного кредитування в Україні. Вказано розширення державної підтримки інноваційного кредитування через програми на кшталт «5-7-9%», поглиблення співпраці банків з міжнародними фінансовими організаціями задля залучення дешевих ресурсів, формування ринку венчурного капіталу зокрема для надання коштів підприємствам оборонно-промислового комплексу, створення спеціалізованих інноваційних банків, подальшу цифровізацію кредитних процесів, удосконалення законодавчої бази щодо захисту інтелектуальної власності як предмета застави, формування кластерів «банк – наука – бізнес» для відбору перспективних проєктів, інтеграцію з європейським фінансовим простором у контексті євроінтеграційних процесів, а також розвиток проєктного фінансування з оцінкою майбутніх грошових потоків замість традиційної застави.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження теоретичних та практичних аспектів традиційних та інноваційних напрямів банківського кредитування в Україні сформульовано такі висновки та рекомендації:

1. Охарактеризовано сутність, принципи та функції банківського кредитування. Серед підходів до пояснення суті банківського кредитування виокремлюють ризик-орієнтований, процесний, функціонально-економічний, інституційний та економіко-правовий. До основних принципів віднесено принципи забезпеченості, цільового використання, строковості, платності, диференційованості та зворотності. У переліку функцій найбільше виділяються контрольна, відтворювальна, емісійна, стимулююча, перерозподільча, а також функція заміщення готівки.

2. Розглянуто традиційні форми та види кредитування в банківській системі України. До традиційних форм кредиту, що найчастіше зустрічаються в Україні, належать кредитна лінія, факторинг, овердрафт, іпотечний кредит, строковий кредит, ломбардний кредит, вексельний кредит у формі врахування векселів, лізинговий кредит, контокорентний кредит, авальний кредит, споживчий кредит та консорціумний кредит. У межах класифікації видів кредитування в банківській системі запропоновані такі ознаки, як забезпечення, валюта надання, строки користування, кількість кредиторів, ступінь ризику, форма надання, методи надання, суб'єкти кредитних відносин, строки погашення, призначення і характер використання та характер і спосіб сплати відсотків.

3. Здійснено оцінку розвитку традиційного кредитування банків України. Виявлено нерівномірний характер розвитку, за якого зростання сукупного кредитного портфеля на 19,09%, при цьому щорічно знижується частка кредитів у ВВП з 15,67% до 13,66%. Трансформація структури позичальників проявляється у випереджаючому розширенні роздрібного сегменту, обсяги якого

зросли на 53,58% із підвищенням питомої ваги до 28,01%, тоді як корпоративне кредитування втрачає структурні позиції, скоротившись з 76,48% до 71,27%. Переорієнтація на національну валюту, частка якої досягла 73,05% за рахунок приросту гривневого сегменту на 21,75%, засвідчує якісну перебудову моделі банківського кредитування в умовах воєнної економіки.

4. Виявлено проблеми та тенденції функціонування кредитного ринку в сучасних умовах. Серед проблеми виділено знищення або пошкодження заставного майна внаслідок воєнних дій, високі відсоткові ставки за кредитами через жорстку монетарну політику НБУ, висока частка непрацюючих кредитів, особливо в корпоративному секторі, втрата платоспроможності позичальників через бойові дії та вимушене переміщення, обмежене довгострокове кредитування реального сектору економіки, ефект витіснення кредитування державними цінними паперами, коли банки інвестують у ОВДП замість кредитування, дефіцит якісних позичальників із прийнятним рівнем ризику, залежність кредитного ринку від державних програм підтримки, таких як «5-7-9%» та «ЄОселя», кіберзагрози та зростання ризиків шахрайства в умовах цифровізації, а також обмежений доступ до міжнародних ринків капіталу.

5. Проаналізовано цифрові технології та інноваційні кредитні продукти банків. Серед інноваційних кредитних продуктів банків визначено кредитування на основі поведінкових даних, отриманих із відкритих джерел, кредит із гейміфікованою відсотковою ставкою, P2P-кредитування в межах банківської екосистеми, а також кредитну послугу для самозайнятих осіб і ФОП, що ґрунтується на факторингу прогнозованих платежів. У межах практичної верифікації запропонованих рішень аргументовано економічну виправданість впровадження продукту «ІТ-факторинг» на прикладі АТ «Універсал Банк», за якої помірний сценарій охоплення 1,5 % цільової аудиторії ІТ-ФОП дозволяє досягти терміну окупності 0,67 року, чистого економічного ефекту обсягом 33 975 тис. грн та показника рентабельності інвестицій 48,8 % упродовж першого року реалізації.

6. Визначено перспективи розвитку інноваційного кредитування в Україні. Серед напрямів розвитку інноваційного кредитування в Україні визначено поглиблення співпраці банків з міжнародними фінансовими організаціями задля залучення дешевих ресурсів, створення спеціалізованих інноваційних банків, розширення державної підтримки інноваційного кредитування через програми на кшталт «5-7-9%», удосконалення законодавчої бази щодо захисту інтелектуальної власності як предмета застави, формування ринку венчурного капіталу зокрема для надання коштів підприємствам оборонно-промислового комплексу, інтеграцію з європейським фінансовим простором у контексті євроінтеграційних процесів, подальшу цифровізацію кредитних процесів, розвиток проєктного фінансування з оцінкою майбутніх грошових потоків замість традиційної застави, а також формування кластерів «банк – наука – бізнес» для відбору перспективних проєктів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аврамчук Л., Костюк К. Вплив кредитної політики на якість кредитного портфеля банківських установ. *Scientific Collection «InterConf+»*. 2022. №27 (133). С.101-107.
2. Бітнер І. В., Коротких О. Е., Кредитний портфель банку та аспекти його управління. *Science and innovation of modern world*. 2023. С. 548-551.
3. ВВП України за роками. URL: <https://nabu.ua/ua/vvp-2.html> (дата перегляду: 12.05.2026).
4. Взяти кредит в Monobank. URL: <https://easypay.ua/ua/catalog/credit-monobank> (дата перегляду: 12.05.2026).
5. Височина В. В., Управління кредитним портфелем комерційного банку. *Збірник наукових матеріалів ХСІІ міжнародної науково-практичної інтернет-конференції*. 2022. С. 73-75.
6. Волкова В. В., Власенко О. С. Підвищення якості кредитного портфеля як чинник мінімізації кредитного ризику банку. *Економіка і організація управління*. 2021. С. 76-85.
7. Добровольська О. В., Йолтухівський В. М. Ліквідне забезпечення як запорука якісної кредитної політики комерційного банку: практичний аспект. *Ефективна економіка*. 2021. № 3. URL: <http://dspace.dsau.dp.ua/jspui/handle/123456789/5957> (дата перегляду: 23.10.2025).
8. Дуброва Н. П. Формування системи управління кредитною політикою банку. *Фінанси, банківська система та страхування в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку в кризовій економіці*. 2021. С. 138-145.
9. Жарікова О., Пащенко О., Методи управління кредитним портфелем комерційного банку. *Гостинність і туризм майбутнього: наукові та практичні горизонти*. 2024. С. 35-38.
10. Запорожець С., Тригуб Ю., Управління якістю кредитного портфеля банку в період воєнного стану. *Фінансовий простір*. 2022. №4 (48). С. 71-77.

11. Кібенко В. В., Концептуальні засади управління кредитним портфелем банківської установи. *Фінансові інструменти сталого розвитку держави в умовах системної економічної*. 2024. С. 103-106.
12. Ковальова О. М., Кредитний портфель комерційного банку: управління, оцінка, ризики. *Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України*. 2023. С. 141-143.
13. Король С., Смицнюк О., Кредитний портфель комерційного банку: суть та особливості формування оптимальної структури. *Scientific Bulletin of Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas*. 2022. №2 (26). С. 119-130.
14. Крупка М., Дропа Я., Котур А., Формування стратегій управління кредитним портфелем банку в умовах трансформацій фінансово-кредитного середовища. *Scientific Notes of Ostroh Academy National University, Economics Series*. 2025. №37 (65). С. 58-63.
15. Курс валют у травні 2026: чи подорожчають долар і євро. URL: <https://trueua.info/news/kurs-valyut-u-travni-2026-scho-bude-z-dolarom-ta-evro> (дата перегляду: 12.05.2026).
16. Луговик Ю. О., Шалигіна І. В., Кредитний портфель українських банківських установ в умовах війни. *Modern research in world science*. 2023. С. 1289-1292.
17. Марченко О. В., Петрикiва О. С., Коробко К. О., Мінімізація кредитного ризику та підвищення якості кредитного портфеля банку. *Бізнес Інформ*. 2022. №11. С. 205-210.
18. Мобільний додаток: кому він дійсно потрібний і скільки коштує розробка. URL: <https://forbes.ua/business/mobilniy-dodatok-komu-vin-diysno-potribniy-i-skilki-koshtue-rozrobka-17052021-1604> (дата перегляду: 12.05.2026).
19. Нагорний П. Д., Горбатюк О. М., Управління кредитним портфелем банку та вплив на його формування суб'єктів господарювання малого і середнього бізнесу. *Трансформаційна економіка*. 2025. №2 (11). С. 68-73.

20. Нагорний П. Д., Смаль В. В., Вплив структури кредитного портфеля на ефективність кредитної діяльності банку. *Трансформаційна економіка*. 2024. №1 (06). С. 43-47.

21. Облікова ставка НБУ 2026: актуальний розмір і прогноз. URL: <https://buhplatforma.com.ua/article/7451-oblkova-stavka-nbu> (дата перегляду: 12.05.2026).

22. Обсяги активних операцій та частка непрацюючих активів в цілому по системі. URL: https://bank.gov.ua/files/stat/NPL_AO_2026-04-01.xlsx (дата перегляду: 12.05.2026).

23. Омельченко О. В., Король Р. М. Аналіз кредитної політики банку в умовах економічної нестабільності на прикладі АТ «Ощадбанк». *Подільський науковий вісник*. 2021. С. 24-29.

24. Омельченко О. В., Король Р. М. Аналіз кредитної політики банку в умовах економічної нестабільності на прикладі АТ «Ощадбанк». *Подільський науковий вісник*. 2021. С. 24-29.

25. Основні показники діяльності банків України. URL: https://bank.gov.ua/files/stat/Indicators_Banks_2026-04-01.xlsx (дата перегляду: 12.05.2026).

26. Павленко Л. Д., Кожушко І. О. Удосконалення управління кредитним ризиком банку на основі систематизації ризик-факторів. *Проблеми та перспективи розвитку фінансово-кредитної системи*. 2021. С. 94-97.

27. Процентні ставки за кредитами та депозитами. Цінні папери резидентів. Індекс ПФТС. URL: https://bank.gov.ua/files/4-Financial_markets.xlsx (дата перегляду: 12.05.2026).

28. Савич А. О., Охрименко І. Б., Роль фінансового моніторингу в процесі управління кредитним ризиком і кредитним портфелем банку. *ІБ Охрименко, НВ Циганова, ОА Брегеда, ВО Демченко*. 2024. С. 73-76.

29. Скільки айтивців в Україні: рекордна кількість закритих ІТ-ФОПів за рік. URL: <https://dou.ua/lenta/articles/how-many-devs-in-ukraine-2025/> (дата перегляду: 12.05.2026).

30. Хома І., Лук'янський О., Теоретико-методологічні аспекти вдосконалення управління кредитним ризиком в банку. *Сталий розвиток економіки*. 2024. №2 (49). С. 295-301.

31. Хома І. Б., Ляшенко А. О., Лук'янський О. Б., Формування системи управління кредитним ризиком у банку в умовах воєнного стану. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2024. №22. С. 165-174.

32. Ципов'яз С., Удосконалення управління кредитним портфелем банків України. *Матеріали конференцій МНЛ*. 2024. С. 23-25.

33. Частка непрацюючих кредитів скоротилася до 12,9%. URL: <https://vv.com.ua/20260508/chastka-nepracuuchih-kreditiv-skorotilasja-do-129/> (дата перегляду: 12.05.2026).

34. Шалигіна І., Кредитний портфель українських банків під час війни: ефективне формування та мінімізація ризиків. *Сталий розвиток економіки*. 2024. №2 (49). С. 186-194.

35. Шпуганич А. В., Інструменти та методи управління кредитним портфелем комерційного банку. *Стратегічні напрями соціально-економічного розвитку держави*. 2022. С. 272-274.

36. Buhel Y., Особливості управління кредитним портфелем банківських установ в умовах війни. *Ekonomichnyy analiz*. 2024. №34.3. С. 246-256.

37. Drobotia Y., Zadan A., Управління кредитним портфелем банку в реаліях диджиталізації. *Integration of scientific and modern ideas into practice*. 2022. С. 111-113.

38. Upwork для українців: досвід, поради, старт кар'єри. URL: <https://www.payoneer.com/uk/resources/business/become-a-freelancer-at-upwork-personal-experience/> (дата перегляду: 12.05.2026).

Додаток А

Систематизація проблем функціонування кредитного ринку в сучасних умовах

Додаток Б

Інноваційні напрями функціонування кредитного ринку України

Напрямок інновацій	Конкретні прояви, приклади	Учасники ринку	Ефект для кредитного ринку
Цифровізація видачі кредитів	Повний онлайн-цикл оформлення без відвідування відділення, кваліфікований електронний підпис, Дія.Підпис	monobank, sportbank, izibank, ПриватБанк, ПУМБ	Скорочення часу видачі з днів до хвилин, зменшення операційних витрат
Кредити через портал «Дія»	єОселя (іпотека), єРобота (гранти і кредити для бізнесу), єВідновлення	Ощадбанк, Укргазбанк, ПриватБанк, Глобус Банк та інші банки-партнери	Інтеграція державних програм із банківським кредитуванням, розширення доступу до фінансування
Скоринг на основі штучного інтелекту та аналізу великих даних	Оцінка позичальника за поведінковими даними, транзакціями, цифровим слідом	monobank, ПриватБанк, Sense Bank	Точніша оцінка ризиків, кредитування клієнтів без кредитної історії
Відкритий банкінг	Доступ до даних клієнтів між фінустановами за згодою клієнта	Регулюється НБУ з 2025 року	Конкуренція, персоналізовані пропозиції, агрегація кредитних історій
Розстрочка без відсотків («купуй зараз, плати потім»)	«Покупка частинами», «Оплата частинами», розстрочка на товари і послуги	monobank Частинами, ПриватБанк Оплата частинами, ПУМБ	Стимулювання роздрібних продажів, альтернатива класичним споживчим кредитам
Кредитування через екосистеми (банк і маркетплейс)	Кредитування в межах інтегрованих сервісів (банк, маркетплейс, сервіс доставки)	monobank і Rozetka, ПриватБанк і Prom.ua	Зростання обсягів кредитування за рахунок інтеграції з електронною комерцією
Кредитні продукти з програмами лояльності та підписками	Кредитні картки з поверненням коштів за покупки, преміум-підписки з кредитним лімітом	monobank, ПУМБ, Sense Bank	Підвищення лояльності клієнтів, диференціація продуктів на ринку

Перспективи розвитку інноваційного кредитування в Україні

Розширення державної підтримки інноваційного кредитування через програми на кшталт «5-7-9%»

Розвиток співпраці банків з міжнародними фінансовими організаціями (ЄБРР, ЄІБ) для залучення дешевих ресурсів

Формування ринку венчурного капіталу, наприклад, для надання коштів ринку озброєнь

Створення спеціалізованих інноваційних банків

Подальша цифровізація процесів кредитування

Удосконалення законодавчої бази щодо захисту інтелектуальної власності як застави

Створення кластерів «банк – наука – бізнес» для відбору перспективних проєктів

Інтеграція з європейським фінансовим простором у межах євроінтеграції

Розвиток проєктного фінансування з оцінкою майбутніх грошових потоків замість традиційної застави